

כ"ד תמוז ה'תשנ"ה
סדר היום: שבת
היום: כ"ד תמוז
לוח: כ"ד תמוז ה'תשנ"ה
אזור: אזור
אזור: אזור
אזור: אזור

רבינו הגאון
למוד ולהלכה וכו' וכו'
למוד ולהלכה וכו' וכו'
למוד ולהלכה וכו' וכו'
למוד ולהלכה וכו' וכו'

אין עיטב מלכותן ערוך לעבודת אלהים...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

אמר אצלנו כפי שהיה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

משום שזוהי טעם כבודו של המלך...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

למד עולם עולם עולם...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

ספר השמיני
הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

מגילת מגילת מגילת...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

אין אלוהים הוא...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

למד עולם עולם...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

והוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...
...הוא עושה עמו המעשה הזה...

5

דניחא ליה דנהוי חי כי היכי דליצלח²³⁰ ציבעיה, דכל כמה דהוא חי מצלח ציבעיה.

משרטטין בעורות. מהו משרטטין, (מהרגלין) [מסרגלין]²³⁶.

שוחט משום מאי מחייב, רב אמר משום צובע. [עה, ב] אסיקנא ניחא ליה כי היכי דנתווס בית שחיטה דידיה דמא, כי היכי דידעי אינשי דחי הוה, וכי היכי (דניחה) [דנחזיה] אינשי דנשחט הוא וקאתי למזבן מיניה ולא יימרו של נבילה הוא²³¹.

מליחת בשר חי בשבת, אם כוונתו לצאת בו לדרך או לאוכלו אחר כמה ימים חייב משום מעבד, אבל לאוכלו ביומו לא, כדרבה בר רב הונא, (דרבה בר רב הונא) [דרבא] דחו לה דאמר אין עיבוד באוכלין²³².

והא דאמר רב משום צובע, הכי קאמר חדא משום נטילת נשמה דהא בהדיא תנן באבות מלאכות השוחט²³², וסבר רב השוחט בשבת חייב שתים אחת משום נטילת נשמה ואחת משום צובע, והוא אב (אחד) [אחר]²³³.

→ 7 השף בין העמודים. פי' מתליק חייב משום מוחק והוא כמו ממרח את הרטייה.

והמולחו והמעברו. אקשינן דמולח היינו מעבד כדאמרין²³⁴ לענין חיפה, מליח וקמיה שנמצאת מליחתו עבודו. ופרקי ר' יוחנן ור"ל דהמולח והמעבד תרווייהו מלאכת עיבוד נינהו, ותני חדא והוא הדין לאחרינא. אי הכי בצרי להו, עייל שירטוט ושני במתניתין המולחו והמשרטוט.

ירושלמי²³⁵ הממחקו, מה מחיקה היתה במשכן (פי') שהיו שפין העורות ע"ג העמוד²³⁹. השף את העור ע"ג העמוד חייב משום מוחק²⁴⁰. הממרח איספלנית חייב משום מוחק. L

ירושלמי²³⁵ מה עיבוד היה במשכן שהיו

הגורר ראשי כלונסות חייב משום מחתך. הממרח רטיה חייב משום מוחק²⁴¹. וכן הצר בכלי צורה כל שהוא חייב משום מכה בפטיש, ואע"ג דפליג ר' שמעון²⁴² ואמר עד שיצור כל הצורה, יחידאה היא. ואי היא צורה אית בה אותיות דמיקרו חייב משום כותב, ואי לאו חייב משום מכה בפטיש²⁴³. וכן המנפח בכלי זכוכית

וטעה ועשה מעשה אסור, ואילו כאן אין זו טעות אלא דענינו בדבר אחר ולא בתוצאה שעלתה וגם זה חשיב מתעסק מפני שחסר במחשבת המעשה. וכע"ז מצינו בפ"י ר"ן גאון קנו, ב לענין מתעסק במדידה, וראה דברי רבינו לקמן עה, ב "דהוה ליה כמתעסק", ושם ציון 52. וראה בביאור גדר זה של מתעסק במעיל שמואל (לחוז הגרש"א יודלברין) לקמן קנו, ב. 230. כן הגירסא בערוך ערך צלח, ופירש: לא ניחא ליה דתיפוק נשמה דכל כמה דאית ביה נשמה טפי מצלח צבעיה שצבעו מתעלה יפה ויהא צבעו יפה ובריא [כמן] כי אז תצליח (יהושע א, ח). וגירסת רש"י: דליציל. 231. ורש"י פירש כדי שידעו שנשחטה היום. 232. משמע דדברי רב קאי אמתניתין, וכ"ה ברמב"ן. ותוס' ותוס' רי"ד פירשו דקאי על שוחט בעלמא ולא על המשנה. 233. תוקן עפ"י אוצה"ג חה"פ עמ' 34 שהביא כן בשם רה"ג. 234. לקמן עט, ב. 235. בפרקי ה"ב (נב, ב). 236. משמע דשרטוט הוא ממלאכת המעבד אך בבבלי משמע דהוא אב בפ"ע. והרמב"ם פ"ז ה"א והל"י יז כתב דהמשרטט הוא אב ממלאכת הכותב. וראה קרית ספר שם שמבאר הקשר בין משרטט בעורות לדברי הרמב"ם. 237. דברי רבינו משובשים, ובנדפס הגירסא: אבל לאוכלו ביומו לא ולית הלכתא כדרבה בר רב הונא ולפי זה הגיהו ההמשך. אמנם בכת"י משמע דהלכה כרבה בר רב הונא, וכן מבואר בהעתים סי' ולא ובתוס' רי"ד דיש עבוד באוכלין. ולפי"ז צריך להגיה: דרבא דחו לה וכו'. ועיי' בעתים לבינה שם. והרמב"ם פ"א ה"ה ותוס' ד"ה אין כתבו דלהלכה אין עבוד באוכלין. וראה מג"א סי' שכא סק"ז. 238. בפרקי ה"ב (נב, א). 239. דברי רבינו הובאו בתוס' (ד"ה השף) ורא"ש (סי' ח), וכ"כ הערוך (ערך שף ב') העתים סי' רלב, רמב"ן, ר"ן (בריטב"א) וחי' המיוחסים לר"ן. ורש"י פי' דאין הוא מתליק העור אלא את הקרקע שבין העמודים, וכע"ז כתב הערוך (שם) בפ"א והוסיף דהוא שף הקרקע ע"י סנדל של סידין. וראה קרבן נתנאל (אות פ). 240. כן גירסת הירושלמי לפנינו, וכ"ה בערוך ובהעתים, ובר"ח לקמן קמט, א ג"כ כתב שהשף חייב משום דדומה למוחק. ובש"ס וילנא תקנו עפ"י הגירסא בבבלי: חייב משום ממחק. 241. לפנינו: ממחק. 242. לקמן קג, ב. 243. כ"ז הובא בהעתים סי' רלב בשם גאון, ובערוך ערך צר ג.

הוא גמר מלאכתו, שמי הוא²⁴⁴.

פי' אקופי, כגון נימין דנתלין בבגד, או החיכות בצמרן של בגדים חדשי מלאכתו כל ראשי נימי וקליפה שנסתבכו בב. אקופי²⁴⁴. ומנקה הבו [למקנב]²⁴⁵ דתנינן בכמה כגון אילו בבגד ובעל הבו להו בשבת, חייב משום דבר שהוא גמר מלאכה ו המוחק אות אחת ג שיעור לכתוב ב' אותיות אחת גדולה שיש במקף אותיות פטור, זה חומר ו אילו אבות מלאכות. דמחייב אתולדה במקו פרשנוהו למעלה²⁵⁰, דמא תולדות משני אבות או בהעלם אחד חייב בזה עביד אב ותולדתו לא מי ועוד חזר ושנה מ' ח

יהודה [דאמר] שובט ומו הן. אמרו לו שובט הרי הו בכלל אורג. פי' יש לאורג

244. ראה ערוך ערך פח א' וו הי"ח. ויפה כיוון שכי"ה לפי פרנקל ציינו לשבת קמו, ב. ר למנקה. ובהעתים סי' רלב הנ מ"ב ומ"ד ולפירוש רה"ג שנ קנב. 246. ראה ציון קודם. בגמ'. 248. ברש"י ור"ן גאון: שבט א'. 252. השלם עפ"י מלשון זריקה, (יקר הערך). וג רש"י פי' שהם אבות. 256. וראה דברי רבינו ריש פרק האו בכ"מ ובריי"ף. ולפנינו: רב פו

פירוש רבינו חננאל
אמס' שג
חזו"כ הוג זק אצל
הוצא מכון רב שמו
ירושלים תשנ"ג

תולדות מצוה ל"ב שלא לעשות מלאכה בשבת אב לא המעבד אב לב הממחק שמואל קלא

התיר צונחת שנת ק"י פ' ק"ק ל"א
 חס עושה רק מעט ללורך אותה
 וקנוך לקעודה ולענין עשיית עק"ג
 עם צרויזע בשנת שהיא מרחיח ומעלה
 כידוע (וכן הנקרא זידליץ פילווער
 באופן זה כידוע) עיין באורחת
 ק"י ע"כ סוף אות ז' הביא זקס ס"ת
 להחיר אונס המנחת שנת קס אות
 לאקור נקום דכראה כונסל וגם
 דחול וכן צט"ת והרש"ס מ"א
 ק"ג אוקר ג"כ נקום ונצל ומקום עובדין
 נקום מוליד דבר חדש אונס בהשמועות
 הנדפס בקוף מ"ג חוזר וכל זה והקכ"ס
 דק דמותר ובלבד שיעשה חיה סינוי
 הצרויזע ואח"כ הנז"ל ועיין בקונטרס
 הנדפס על שמו בקשר מנחת שנת
 חדשה חדשה באות ט' קס כתב דמותר
 חזק צנוים להחליטו ודלא כקשר
 ע"כ אוקר נקום נז"פ וכ"כ הנז"ל צק"י
 ליתן נז"ל צמויזן חזק כדי להחליטו
 ציחד הרצה פולין ועדשים
 בקליפתן אפי"ל לאכלן נאלתר דכיון
 להם הוי כלנון [ש"ע שס ק"ו]
 בזה צקעוה זכר וכו"ל
 כזה נלח קרוז ל"ג מעליע
 להדיחו בשנת כי הנז"ל ונר"כ הצטר
 כע"כ אפי"ל ע"י עכ"ס אקור [נג"א
 אונס הא"ר חולק על הנז"ל
 חל"ה חל"ה ק"י כ"ז התיר ע"י
 עכ"כ ואם ח"א ע"י עכ"ס התיר אפי"ל
 ונפרט חס בלא"ה לריך לרחוץ ידיו
 לא המניר רק ליחיד צצחו אצל
 חז"ל ודאי מותר ע"י עכ"ס עכ"פ
 הפטוונות שאם ילכה אותן יפקיד
 דינו כקל"ב [סערי תשובה קס]

זל"ת ק"ה) מן העור כדי לעשות קנויע (עיין
 לעיל סימן ק"ג ק"א דעור קסה הסיפור כדי
 לכקות זה הקנויע ונר"כ כדי לכחוז עליה
 קנויע) ה"ז חייב ואיזהו מוחק זה הנעציר השער
 או הלמר (עיין בפתיחה כוללת הקדמה ז"ן
 ע"כ ע"כ ע"כ המילוק שצ"ן למר לשער)
 מן העור אחר מיתה ("משוע דל"ס קודם עיצוד
 ל"ס לאחר עיצוד) כדי שיחליק פני העור [רנצ"ס
 פ"א ה"ה ועיין צמ"ח דמ"ז גס נקום גחז
 *ואעפ"כ כ"ל ש"ס חילוק ציניהם דחילו צמלאכת
 ים אונזים שכתולב ציד אינו חייב כנצואר
 לעיל סימן ל"ו ק"ג ואילו לענין מנחק כ"ל
 דל"ס צכלי ל"ס ציד לעולם חייב (אח"כ ראיתי
 צקשר צרית נוסה על הקנו"ג ל"ת ק"ה נחודש
 קל"ו הביא זקס המהרש"ל צצ"אורו על הקנו"ג
 שהציא זקס המוס' שאכ"ץ דבעושה צכלי ה"ז
 אצ ובעושה ציד הוי רק תולדה דנמחק) וכן
 צשיעורן ג"כ אין קוין כנצואר קס שהגוז ים
 לו סיפור אחר]

ב הסף צידו על העור המוחז צין העמודים
 חייב נקום מוחק [רנצ"ס ה' שנת פ"א ה"ז
 הביאו הנז"ל צק"ס שכי"ן] ולאשר קזה ההלכה
 לריך ציאור רחובות ודצרי הרנצ"ס ז"ל סמומים
 הרצה לעני"ד ע"כ לריך חכי להאריך בזה כפי
 הלורך לעני"ד דעת כמוני ח"ל הגמ' צנוק' שנת
 דף ע"ה ע"צ אונר ר' אחא צר חכינא הסף צין
 העמודים בשנת חייב נקום מנחק ("וכ"ל דהוי
 רק תולדה דנמחק וכן נראה להדיח צרננצ"ס
 ז"ל קס דחשז לה צין התולדות קל ומלאכת
 מנחק עי"ש) ופרס"י ז"ל ססף ומחליק את
 הקרקע קל צין העמודים צכלי המיוחד לכך
 שהצנאים מכתושין צו שכתושין את כוהלי הצית
 צקיד שקורין מאלטע"ר מעצירין אח"כ כלי זה
 על פני הכותל כונה פעונים עד שנקעה סעייע
 וחלק (הגם קאין זה לשון רס"י ז"ל קס מ"ז
 לנדתי שזה כוונת רס"י ז"ל מנדצרי הערוך ערך
 סף א' ועיי"ש צערך קנדל) ולפ"י ילא לנו דין
 חדש שהטח את הכותל צמאלטע"ר ומחליקו ה"ז
 חייב גם נקום מנחק לצד מצונה וכן אוחן
 החדרים קאין להם רלפה של נקרים ורק הקרקע
 עולם היא רלפת הצית כמו שסכיח עדיין צכפרים
 גם צזה"ו והנאים קמין רלפה זאת צטיע מוגבל
 ומחליקין פכ"י לסייעת רס"י ז"ל ים גם צזה גם
 נקום מנחק לצד נחשק נותחייב נקום צונה
 אונס

אב ל"ב מלאכת ממחק

אפי"ל ענין מלאכת ממחק ופרטי דיניו
 א מוחק (צנוק' שנת דף ע"ג צמסנה קס הגירקא
 ג"כ והמוחקו וכ"ה צהר"ס קס וצפיהמ"ס
 להרנצ"ס ז"ל אונס צפיקקא סנגמ' קס איתא
 והנומחקו וכן העתיקו רס"י והרע"צ ז"ל רגירקא
 גם צמסנה קס וכן היא צהר"ק קס וצקמ"ג

ס"ב גרונז שמח
 א גב"ל מצע
 בר"ל ל מנזיר גלוי קאין צצ"ל

אונס המוק' והרין ז"ל סם והרונצין (הציוא
ההיו צפ"א סם) חילקים בזה על רס"י ז"ל
וק"ל סב"ז אינו נחמיי' רק נוסס בונה לא
נוסס ונמחך (כן איתא להדיא ברין סם שאינו
נחמיי' רק נוסס בונה) ופירשו הסוגי' בנס
ר"ח דר"ל ססף את העור ע"ג העמוד כדי
להחליקו *ול"ע לעי"ד אם כוונת המוק' ססף
את העור על העמוד כדי להחליק את העמוד
או אם כוונתו לומר ססף את העור על העמוד
כדי להחליק את העור עלמנו ע"י סיפה זאת
אחיב ונלמתי בקרבן העדה על הירושלמי בנזק'
שנת דף כ"ז סוף ע"א הביא בלומה ז' פירוסים
בזה ותפק עיקר הפירוש הראשון ססף בעור
על העמוד כדי להסוות את העמוד ונן הגומות
שנתוכו ("וב"ל סקוס" הרין ז"ל בנסת סם ה"
ונכריחו להכריע כפי הראשון כי הרין ז"ל אחר
שהביא סם פירש המוק' קיים וז"ל ועדיין אין
נוח לי דליכ איד סייד למימר חייב נוסס ונמחך
היינו ונמחך גופי' עכ"ל ומס"ה תפק עיקר כפירש
הראשון ועיין מה שאכתוב עוד בזה לקמן ליישב
קושי' הרין ז"ל) אונס הפני נוסה סם הביא
רק הפי' השני שכל להחליק את העור עלמנו
עוד ה"י נקפחא לי בענין זה אי מיירי דווקא
בעור סלא והחלקה עדיין מעולם ורק עתה
כל להחליקה ולנמחה או דמיירי אפי' בשהחלקה
כבר פ"א ועתה רולה להוסיף על נחיקתה כדי
שהיא חלקה ביותר ונלמתי שגם מזה דברו
צירושלמי סם ואמרו דמלי צפלוגתא דר"א ורצנן
עיי"ש ונ"מ מדנקטי סם חדש ויסן נשמע לכאורא
דגם הפוקר ציסן היינו דווקא בעור שהיתה
חלוקה כבר ככל הלורך כשהיתה חדשה ורק
אחיב ונחמתי יוסנה אינה חלקה כמקדס וכל
עתה לעשות לה פנים חדשות ע"כ ס"ל לתנא
זה דכיון שנלכת הנחיקה ה"י נגמר כבר פ"א
בעור זה הו"ל כדמיון הנצטל אחר נצטל וכיו"צ
אכל בעור שהיא חדשה עדיין ואעפ"י שהחליקה
כבר נהסער והלומר שזה אעפ"י כל להוסיף
בחליקת פני' שהיא חלקה ביותר צבגון דא
שפעולתו ניכרת על העור כ"ל דלכ"ע חייב ובהכי
מיירי המוק' והירושלמי ובה יתיישב קושי' הרין
ז"ל שהצאתי צמנוך על פירוש המוק' דלעולם
מיירי ססף העור על העמוד ונ"מ אין זה נמחך
עלמנו כי האז של נמחך היינו דווקא מה שנקטר
הסערות והלומר שעל העור בכלי הניחוד לכך

והמוק' והירושלמי מיירו בזה שמוק' ק
דהוי רק תולדה דמוחך [כן כ"ל] והנה המוק'
ז"ל כפיימו שהעתיקו לטונו צריב הסעיף
ג"כ על פרס"י ז"ל כמובן אונס הא' ונספיק
אם נטה צפירושו גם נפי' המוק' או מוק'
ונשמעות דורסין איכא צינייהו ר"ל
ז"ל נקטו לדוגמא ססף על העור צין סספיק
והמוק' נקטו לדוגמא ססף את העור על העור
עלמנו אצל להלכה אה"נ שהדוגמא סספיק
עולה בכה אחד ואין נפי"ה ציניהם לדינא
ולפי' הסקפה ראשנה ה"י כ"ל דמדברי סספיק
נראה לכאורא סיס נפי"ה גם לדינא צין סספיק
והמוק' ז"ל כי הה"מ כתב סם וז"ל וצ"ל
פירשו הסף העור ע"ג העמוד ולזה סספיק
הרונצין ז"ל ועיקר עכ"ל מדקיים סלאה סספיק
הרונצין וסכן עיקר נראה לכאורא דגם סספיק
יס נפי"ה בזה ואולי ה"י ס"ל להסי' שהמוק'
העיקר צירושלמי כנוו סתפס הקרבן סספיק
שהירושלמי מיירי ססף את העור על העור
כדי להחליק את העמוד בסיפה זאת אצל
ססף את העור צין על העמוד וצין כשהיא נוס'
צין העמודים כדי להחליק את העור על
אה"נ שאין בזה נוסס מוחך כי עיקר נמחך
העור היא רק מה שנקטר סערותיה או סספיק
שזה בכלי המוחקן לכך אצל מה סספיק
אחיב כדי להחליקה ביותר אה"נ דפעור נוס'
בהגתה נקור חייס נצטל פרי"ה הנדפס סספיק
ספרי הרונצים ז"ל חולק על הה"מ וכתב שהעור
כפירש הרונצים ז"ל דאי צסף העור עלמנו
העמוד היינו נמחך עלמנו ולכן העיקר פני'
הרונצים ז"ל דאינו סף העור אלא סף פני'
על העור עכ"ל ולפי' מה שכתבתי שאפשר לומר
שה"מ תפק ג"כ כפירוש הקרבן העדה
יקשה שוב קושי' הפרי"ה אונס כבר כתב
לעיל סגס הרין ז"ל נראה שתפק צפסיק
כפירוש הד' שצקרבן העדה ועכ"פ זה כ"ל נוס'
סגס הרונצים ז"ל מיירי ג"כ בעור סגדרה פני'
מהסער והלומר שזה אלא שאחיב כל ומוק'
בנחיקתה ע"י שנותחה צין העמודים וסף על
צידו שהיא חלקה ביותר

ג היולא נוכ"ז דלפי"ד רס"י ז"ל ים מוחך
בצנין אונס כל הראשונים חולקים עליו
וק"ל דצבנין אין כאן נוסס מוחך רק נוסס
בונה והסף את העור אפי' אחר שהקטר ונמחך
הסערות

המוק' והלומר שזה
על העור צידו
מסוס וממ
הנהגה סז
העור ז"ל וכ"ז בעור
פ"א ס"א כ"ז
וקפ"ה נחמתי יו
המספ"ה בזה איתו
א וצבנין בנסת ד
הנהגה או רק
קייבין סם כדרצנן
ס צב"ה ה"י רק נוסס
המלמלה ונעלים י
למ"ה לה"י נמחך
למ"ה כצסעיף ד' ככ
וספיק דהלמודא
וק"ל דגם בעור
הה"מ עיי"ש וכ"כ ה
מיירי נוסס ונמחך
ה"י נהד"ק ס"י סנ
המוק' נמחך מה"ה
שפתתי לעיל ס"י
וצב"ה אצל נוסס נע
כדלעיל ו

ד אין נגדרין מנט
צין בלפורן מפ
[פרי"ה ס"י פ"ז ס'
המוק' נמחך מוס
הר"ל דצין בחדסיכ
שפוס נמחך חדש
יס"כ עכ"פ מדצנ
שפתתי לעיל צס
סייד בעור יסן מנו
לכאורא שהנמחך
על בלומה להסווי
לענין חיוז חטאה
נשמע לכאורא דו
נצמדסים היינו נכ
לדי' איקור דכיון
וסנה יצא סם ל
ואולי ה"י פסיק
עכ"פ שהביא סנו
ססס חזקים לדין

וכן היא להדיא צסקטי גיצורים סס צפי' חולין ומי' ריהטא דליסנא של הס"ס והפוסקים נמשע לכאורא דצקולף צאונת את העור יש כאן מוחק ממש אפי' מה"ת אפי' ציסקים וכ"כ להדיא החי"א צה' סבת כלל ל"ה ס"ג (הגס סהטו"ז ס"ק ג' כתב ס"ס לסמוך צדרצנן על הנקילין י"ל סכתב כן רק היכי שאין צרור שיצא לידי מחיקה כגון סתוקת צכותל אזל צסקין גם הוא מודה) ול"ע לעכ"ד ק"א זכרו כלל הירושלמי סהצחתי לעיל וחולי ס"ל דתלמודא דידן חולק צאונת על הירושלמי צזה] ועיין צצ"י הציא צסס הכלצו סמפרס טעס החיסור סל גירוד המנעל המוזכר צגנ"י מפני סהיא מוחקו ולא מפני סמומחק כפרס"י ז"ל ולפ"י כתב שאין החיסור אלא צטיי יצס אזל צטיי לח סנדצק על המנעל מוגרדין שאין צזה מוסס תיקון והצ"י חולק עליו וגם הצ"ח סס תמה מואוד צזה על הכלצו וכתב סהיא כנגד כל הפוסקים אונס הנ"צ סס צחלק ציחור הלכה צד"ה אין מוגרדין הציא צסס המוציאי דק"ל ג"כ כמ"ס רס"י ז"ל סהאיסור מוסס מוחק ואפי"ה חילק צין טייט יצס ולח כי הלח כיון דקגי ל"י צכיפור צעלנא לח אתי לידי גרידא וכן הקרצן נחאל סתיר ג"כ צטיי לח וכן מוסע מהאי"ר לחד תירולא (עיין סער הליון אורח ל"ד) ומי' קסה להקל צזה כנגד סתימת כל הפוסקים. ודע דצסקין אפי' צגצו אסור לגרד כמוצאר להדיא צגנ"י ומי' מהר"ל הי' מוקח מנעליו צצרזל העסוי לפני ציה"כ לגרד צו הסוליים מהטייט ול"ל סה"י עב ורמז צרלשו ומי' יש להחמיר אפי' צזה דלח עדיף מוצו סל סכין [מג"א סס ס"ק י"ז ועי"ס צנו"צ ס"ק כ"ו מלדד סלס מוקח צנחת וצטיי לח צוודאי יש לסמוך על המהר"ל וכ"כ החי"א צכלל ל"ה ס"ג דצח"א צענין אחר מותר לקח צו ועכ"ס צמועט חרס סהיא ראוי לטלטל וכן צקורה או צכותל לכ"ע אין צו מוסס מוחק אלא סהצ"ח החמיר גם צזה כמ"ס המג"א צסיו ועיין לעיל ק"י ז' ס"ה וסימן כ"צ ס"ו]

ה המורע נולה מן האצרה (ריהטא דליסנא של רצינו הגדול מוסע לכאורא דר"ל סחולס את הנולה מוקוס חיבורו צכנף העוף (הנקרא פלעדערוויס) וראיתי סכן הצין צאונת גם החפא"י צכלכלת סבת אורח ל"י אזל כד ועי"ת צגנ"י סבת דף ע"ד ע"צ סצין סל"א לוור כן כי צגנ"י אורו

ואם המורע ציד וכיו"צ כדי להסוף צמחיקתה סתמס מוחק צין להרנצ"ס ז"ל וצין והנראה סזהו גם סינת סתוס והרנצ"ן ז"ל וכ"ז צעור חדסה אזל עור סנעסה ס"א כ"ז ורק לחמר זמן נחלקלל מוחת יוסנה וצח עתה לחדס פני' צזה חיתא צירוסלמי דחלוי צפלוגתה צצנת דף ל"ה ע"א לענין כיצוד חי וקצין או רק מוסס סצות וא"כ לפ"י סס צדרצנן דהוי רק מוסס סצות חולי סה הוי רק מוסס סצות ולפ"י ה"י אפסר לוור מנעלים יסכים (הנקרא חויסויקסע"ן) מוחק אין צזה רק מוסס סצות ולא צצסקע"י ד' צמווך כחצתי סהנראה מוס"ס דתלמודא דידן חולק צזה על הירושלמי דגם צעור יסן סי"ך ג"כ מוחק אפי' הי"ס עי"ס וכ"כ סהפארת יסרלל צכלכלת סבת מוסס מוחק (אח"כ מלחתי צצורת ססורה ויה"ד"ק ס"י סכ"ח העלה סס שאין צוויקסע"ן מוחק מה"ת עי"ס סהארין צזה) ולפ"י מ"א לעיל ס"י מ"א ס"צ יש צזה גם מוסס אזל מוסס מוצד חינו מוחי"י אלא צחדסים כדלעיל ס"י ס"צ ס"ד עי"ס. L

אין מוגרדין מנעל צין חדס צין יסן צין צסקין צין צלפורן מפני סקולף העור והוי מוחק ס"י ס"צ ס"ח. והנה חינו מוצאר חס ר"ל מוחק ממש אפי' מה"ת אפי' ציסקים או הל"ל דצין צחדסים וצין ציסקים יש לחסור עכ"פ מוסס מוחק החדסים אסורים אפי' מה"ת וציסקים ס"ג עכ"פ מוצרי סופרים מוסס מוחק ולפ"י מ"א כחצתי לעיל צס"צ וס"ג דלפ"י הירושלמי לח צעור יסן מוחק דאורייתא א"כ הי' מוסחצר לפאורא סהמוחצר (וכן העור וסאר פוסקים) לח צאונת להסוותס רק לענין איסורא אזל לח לענין חיזו חטאת והגס סצגנ"י סבת דף קנ"א מוסע לכאורא דלדרצא ציסקים יש לחסור ע"י מחדסים היינו מוסס סהיסקים עלולים יוחר לצח לידי איסור דכיון סהעור אינה חזקה כ"כ צסיצת וסנה יצח סס לידי קילוף אפי' צגרידה כ"ס חולי הוי פסיק רישא ג"כ וכן נראה להדיא מהצ"י סהציא סטו"ז סס ס"ק ג' מוס"כ החדסים ססס חזקים לרי"ך גירוד חזק סיקלוף העור עי"י

ומה שמוסקין
ין נ"ל והכסף
צרי"ס הסע"י
מוכס ה"ל
החוק' חו"ל
יהו ר"ל ס"ס
העור צין ס"ס
זת העור על פני
והדוגמא סל ס"ס
ציניהם סל ס"ס
דמוצרי ס"ס
לדיחא צין ס"ס
סס ח"ל וצ"ס
מווד ולזה ס"ס
ס"יס סלזה ס"ס
כאורא דגם ס"ס
לה"י ס"ס
פ הקרצן ס"ס
העור על ס"ס
זה זחת ס"ס
ובין כשהיא ס"ס
זת העור ס"ס
כי עיקר ס"ס
צרותיה חו"ל ס"ס
מה ס"ס
ז"כ דפטור ס"ס
ח הנדפס ס"ס
ע וכחצ ס"ס
העור על ס"ס
העיקר ס"ס
אלא ס"ס
סאפסר ס"ס
צין העדה ס"ס
ז כצו ס"ס
זפס צפסי ס"ס
פ זה נ"ל ס"ס
ד סגרה ס"ס
ז צא ומוסין ס"ס
ד"יס וס"ף ס"ס
חר ס"ס
יש מוחק ס"ס
קיס עליו צ"ס
זק רק מוס"ס
סהסיר מוס"ס
הסערות

ע"כ. אי"כ בעוף התלישה היינו גזיזה ומייב משום גוון, ולדעת הר"מ מייב שמים משום גוון ומשום קוצר, דהוי ליה עוקר דבר מגידולו, (ד[ו]עופות הוי ליה ג"כ גידולי קרקע לדעתו [עין גלות הקודמת].) ואפשר לומר דבעוף הוא להיפך, דא"כ גוון אינו מייב בשבת, כיון דרש"י פירש שדרך וכו' ולא לגוון, א"כ בגוון הוי ליה כללאת יד כמו חולש צהמה, ואינו מייב לא משום גוון ולא משום עוקר דבר וכו', כי הוי ליה כללאת יד כיון דלאו אורחיה ואין דרכו צדק, ובשבת פטור במידי דאין דרכו צדק. ולעני"ד זו כוונת הר"מ שכחב הגוון וכו', ולא כתב ג"כ מן העוף כמבואר בתוספתא שהביא הרב המגיד [עין למעלה אות א']. אך פוסק צריך לפרש דברי, וכיון דהתמיל בגוון לא כתב עוף דבעוף אינו מייב בגוון כלל, ואח"כ כתב הדין דחולש בעוף, והיא מולדת גזיזה כי אין זו גזיזה ממש, על כן לא כלל עוף לעיל כי אינו מייב בגזיזה ואין שייך אב רב מולדה, וכתב כאן הדין, כן נראה ברור.

ובגוון א"כ אין צריך לשיער ולצפרנים הנקלטים, לדעת הר"מ פ"א ה"ז כשאין צריך לדבר הגוון דכתיבא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה מייב, חייב, אך לר' שמעון פטור אם אין צריך לדבר הגוון, כן כתבו בפסיקות התוס' כגוויא ז"ד ע"ב ד"ה אכל והמגן אברהם סי' ש"ג סק"כ מביא דברי הריב"ש [סי' ש"ד ד"ה עור] דנגוון חייב אף דאין צריך לדבר הגוון, דמשמעון הוי גזיזה עורות מחשים אף דלא הוי צריכה לגמר, ע"ש. וכדברי הריב"ש פלגלו האחרונים, ועין בשו"מ חכס זני סי' פ"ג, ועין ביו"ד סי' קצ"ט בטורי זהב סק"א ונקודות הכסף שם ובמגן אברהם ריש סי' ש"מ, ואין להאריך כמה שהאריכו בת הקודמין.

[ז] וצריך עזרי זהב אר"ם סי' של"ו סק"י כתב יש לומר שלא לחלוש מעורו בין בידו או במקומות אחרים, דלדאס הוי ליה גידולי קרקע כדלמרינן צריש פנהדרין [במשנה, ובגמרא שם ט"ו ע"א]. והנה הא דלדאס הוי גידולי קרקע, גם דעת הר"מ כן כמו שכחב פ"ח ה"ח גבי המפרק דחובל בלדס מייב, על כרחך צריך לומר דהוי גידולי קרקע. אך ז"ע על הט"ו למה הוצרך ליה דהוי גידולי קרקע, הא הוי בלאו הכי מעין גוון, ומבואר להדיא בש"ס ז"ד ע"ב, ז"ל, ופירש רש"י חוטי העור קניב לאצבע, ופשוטו דלאו דוקא קניב ולאצבע דכל הצינץ אסור לחמכ כללי וחייב מטאט ונד אסור, וז"ע בדברי הט"ו. וגם כבר כתבנו [למעלה אות ג'] דהר"מ סבידא ליה אפילו באינו גידולי קרקע שייך עוקר דבר מגידולו, בודאי יש לומר.

גזיזה בעוף קדשים

וזה לשון הר"מ פ"א ממעילה ה"ו, כל קדשי מונח בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אסורים בגיה ועבודה שנאמר [דברים ט"ו, ט"ז] לא תעבוד בכבוד שורך ולא חמו צבור באנק, והוא הדין לשאר הקדשים, והגוון את השור לוקא, וחולש אינו כגוון, ע"כ. ולקמן מ"זה ספ"ג - ספ"ד כתבתי דנראה דאף בקרבנות העוף כגון טחאת ועולת העוף נוהגים הלאים הללו, אך רבינו הרב המחבר כתב במ"זה ספ"ג וזה לשונו, שלא לעבוד עבודה צהמה קדשים ועל זה נאמר וכו', ובמ"זה ספ"ד כתב שלא נגזר מנהמת קדשים, דקדק שמי פעמים וכחב צהמה קדשים, נראה מדבריו דדוקא צהמת קדשים ולא בעופות. ועמה נראה לי דהאמת כן הוא, כיון דכתיב שורך ולאנק אי"כ גזיזה הכתוב דדוקא צהמת, וכבוד דכתיב, ילפינן בגמ' ל כל הקדשים, וגם להיך גזיזה כשור וכו' ילפינן דכתיב ולא, מוסקי על ענין ראשון, אכל הכא דכתיב שור ולאן צפירוט ולא מלינו בגמי ילפומח לגבי עוף, בודאי דוקא קרבנות צהמה. וגם רבינו הר"מ סוגר כן, דכתב וחולש אינו כגוון, ובגמרא שם מקשינן וחולש אינו כגוון - היינו לענין בכור - והגמי החולש את הכסף וכו' ואמר ריש לקיש דמייב משום גוון, והמנא משה בכור לשבת כמו בשבת הוי ליה גוון הכי נמי גבי בכור, ומתוך שאני כסף דהיינו אורחיה, על כן התלישה הוי גזיזה, אי"כ אם נאמר דבעוף קדשים שייך גם לאו זה, אי"כ בחולש חייב, והיאך פסח הר"מ שם וחולש אינו כגוון, והוה ליה לכתוב מוך החולש מן העוף מייב דהוי גוון כמו שכחב כאן, אלא ודאי דבעוף לא שייך כלל לאו זה דגזיזה, והוא הדין לאו דעבודה דשויים הם, כן נראה לי ברור ואמת. ורבינו הרב המחבר כתב צפירוט צהמה, ודאי הדין כן בצירור, וזה ברור בס"ד.

[ח] ונראה לי דמלאכה זו דגוון היא דוקא צנניטם שדרך לגוון או לחלוש מגופו או מזהמה, כמו שמשבס הר"מ זמר שיער צפרנים כגפ או זניץ, דכל הדברים עושין חליפין והדרך לגוון, היינו לישול חוכם מהגוף, וכן יכלת דהיא מותרות והדרך לישול חוכם. אכל אין סברא דאס מותר חמיכה בשר מעל גופו או איזה אבר וכן מזהמה כללי שימתיב משום גוון, כי ודאי אין דרך גזיזה צדק, וכן נמי אינו מייב להר"מ משום עוקר דבר מגידולו, כי אין דרכו צדק, כמבואר כמה פעמים בשבת [ע"ג וע"ד ע"ב] אין דרך תלישה וכו' אין דרך טווי ואין דרך גזיזה, וזה לא שייך מלאכה כלל. וכי מעלה על דעתך, דהנה על מלאכה גזיזה מייב אף צהמת וגם על התלישה כמו שהכחשנו [למעלה אות ה'] בשם הטורי זהב, ומכל שכן בעוף דחייב תמיד על התלישה כמו שביארנו למעלה [אות ד'], אי"כ החומך מן העוף הנשחט ואפשר אף לאחר ביטול יהיה חייב משום גוון, והיאך חליטין ישרא בשבת, ואפילו מן העוף שלא נחשב לזניס נזהרים לחמוך לאיזה צורך, על כרחך דבר דאין דרך גזיזה לא שייך כלל גזיזה, והוא הדין בחיים שחמוך חמיכה בשר או אבר, אין סברא כלל לחייב משום חמוך או עוקר דבר מגידולו.

וראייתי צשיטה מקובצת כתובות ה' ע"ב סוגיא דמיפקד פקיד ד"ה דס. כתב שם, דהתורה המירה מילה בשבת, דהיה מייב משום חולש כדלמרינן בשבת [ז"ד ע"ב] צפורין אס נטלו בכלי וכו'. וכוננו משום גוון דהביא מאפור, ולא מחמת עוקר, דרוב הפוסקים חולקים על הר"מ וסוברים דלא שייך עוקר דבר שאינו גידולי קרקע כמו שהכחשנו לעיל [מלאכת קוצר אות ז'], רק כוננו משום גוון עין דבריו שם, כיון דדרך לחמוך הערלה הוי ליה גוון, אכל חמיכה בשר אחר או אבר לא שייך עוקר ולא גוון, כן נראה לי ברור. ולכאורה תלישת הערלה הוי ליה אינה צריכה לגופה כי אינו צריך להערלה, ואפשר דקאי אליבא דר' יהודה, או כסברת הריב"ש [הג"ל צאות ו'], ואין כאן מקומו. ועין מגן אברהם סי' תקכ"ו סק"א מביא בשם מרומה הדשן [סי' פ"ג] דגזיזות שיער צמת אינה מלאכה כלל, והיס של שלמה [בינה פ"א ה"א] חמה הא גוון חייב מן המת ג"כ, עין ר"מ כהן ה"ז, ומיך המגן אברהם דכוננת התרומת הדשן דאינה מלאכה דהוי ליה אינה צריכה לגופה - דלא כהריב"ש, והר"מ מיידי צריך לשיער. ובחנם כתב כן, דהר"מ פ"א ה"ז פסק כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, אי"כ כל ענין חייב. ולכסוף כתב כדלמרינן בשבת [קל"ו ע"א] גבי פסק דאי בן שמונה מחמך בשר וכו', היינו ג"כ דאיו מייב משום גוון כיון דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, ועין במתלים השקל הרביע צוה, ומה שפירש יעו"ש, עכ"פ גבי ערלה מייב משום גוון ג"כ, ולהר"מ משום עוקר דבר מגידולו ג"כ. ואפשר אם נאמר דמילה דמיה היא בשבת עין צהמוניט, אס יכול למול ציד ולא בכליה ימול ציד, ולא ידמה שני אבות גוון וקוצר היינו עוקר וכו', ואין כאן מקומו.

וראה כמה שביארנו למעלה [אות ג'] דלהר"מ בגוון מייב משום גוון וגם משום קוצר היינו עוקר וכו', אפשר דוקא מן הכי, אכל מן המתה הוי ליה כתחשם שיבשו וגם האלין נחייש כיון דאין להם יעיקה כלל, וגם אפשר דומה לעשנים דהמגן אברהם כתב סי' של"ו סק"ד דכולי עולמא מודים דאינו

כתב [ה] וזהו כחצו (צלות הקודמת) דכאן גבי שבת מולש פטור כמבואר בגמ' שם על כן כתב הר"מ כאן רק גוון, חוך מעוף, והר"מ כתב הגוון בין מן המי בין מן המת אף מן השלח חייב, נראה דאף מן המת או מן השלח דוקא גוון אכל לא חולש. והטורי זהב אר"ם סי' של"ו סק"י כתב דהחולש ממתה חייב, דבמתה דרכה בתלישה ומלישתה זו היא גזיזה, ומביא כן בשם הירושלמי [שבת פ"א ה"ב, י"א ע"א]. ובר"מ לא משמע כן כמו שכחבנו, ועין מהרי"ט אלגזי [פ"ג אות מ'] (השני) השיג ג"כ על הט"ו באריות.

ועינין ר"מ פ"א ה"ה שכחב, איזה מוחך זה המעביר זמר או שיער מעל העור אחר מימה עד שיתליק פני העור, עכ"ל. אס נימא דבחולש אף לאחר מימה אינו חייב משום גוון, מיידי בחולש, רק מחמת שמחליק מייב משום ממחך, ואס נאמר דחייב משום גוון, מ"מ הר"מ אינו מביא, רק כתב מלאכה ממחך אף דחייב משום מלאכה אחרת גם כן, כמו שכחבנו כמה פעמים [עין מלאכה חרישה אות ז'] דהר"מ זכר מלאכה זו דעוסק בה ואינו מביא דחייב משום עוד מלאכה אחרת. L

דחמורה מעל המי פטור, דאין דרך גזיזה צדק, [ר"מ פ"ט ה"ז].
 [ז] דגוון אף מן המת אף מן השלח חייב, נראה דאף מן המת או מן השלח דוקא גוון אכל לא חולש. והטורי זהב אר"ם סי' של"ו סק"י כתב דהחולש ממתה חייב, דבמתה דרכה בתלישה ומלישתה זו היא גזיזה, ומביא כן בשם הירושלמי [שבת פ"א ה"ב, י"א ע"א]. ובר"מ לא משמע כן כמו שכחבנו, ועין מהרי"ט אלגזי [פ"ג אות מ'] (השני) השיג ג"כ על הט"ו באריות.

ועינין ר"מ פ"א ה"ה שכחב, איזה מוחך זה המעביר זמר או שיער מעל העור אחר מימה עד שיתליק פני העור, עכ"ל. אס נימא דבחולש אף לאחר מימה אינו חייב משום גוון, מיידי בחולש, רק מחמת שמחליק מייב משום ממחך, ואס נאמר דחייב משום גוון, מ"מ הר"מ אינו מביא, רק כתב מלאכה ממחך אף דחייב משום מלאכה אחרת גם כן, כמו שכחבנו כמה פעמים [עין מלאכה חרישה אות ז'] דהר"מ זכר מלאכה זו דעוסק בה ואינו מביא דחייב משום עוד מלאכה אחרת. L

דחמורה מעל המי פטור, דאין דרך גזיזה צדק, [ר"מ פ"ט ה"ז].
 [ז] דגוון אף מן המת אף מן השלח חייב, נראה דאף מן המת או מן השלח דוקא גוון אכל לא חולש. והטורי זהב אר"ם סי' של"ו סק"י כתב דהחולש ממתה חייב, דבמתה דרכה בתלישה ומלישתה זו היא גזיזה, ומביא כן בשם הירושלמי [שבת פ"א ה"ב, י"א ע"א]. ובר"מ לא משמע כן כמו שכחבנו, ועין מהרי"ט אלגזי [פ"ג אות מ'] (השני) השיג ג"כ על הט"ו באריות.

טול ציפורין או שיער

1) ע"ע לעיל מלאכת זורה אות ג' ובביאור הלכה ריש סי' ש"מ.
 2) עין שאנא אריה סימן ג"ט.
 3) עין תוס' יריד ע"ז כ"ו (מהדר"ג) דהמילה בכל מצדקי שנחטכה וערלת היא כשרה ואפילו ע"י אבריה בעלמא וכו'. וכן כתב בקריית ספר הל' מילה פ"ב דלא קפיד קרא אכלי אלא אמילה שהיא כתיבת ערלה. וכ"ה בערוך השלחן יור"ד סי' רס"ד סט"ו יעו"ש.

ב) כ"ה להדיא בספרי שם על הפסוק אשר יולד וגו'. ועין חולין קל"ז ע"א ובכורות כ"ה ע"א.
 ג) מלשון הירוש' הרי"ן שבת ע"ד ע"ב שכחב דגבי קדשים נמי יש חילוק בין עוף לבהמה וכו'. נראה דישנו הלאו גם בעוף (ומנחת סולח).
 ד) רע"ע להלן מלאכת ממחך אות א'
 ה) וכ"כ בא"ר סימן ש"מ.

בחול, ראוי לעשות פן שיטמין הפלי עם ה"קאווע" בחול, ובכלבד שלא יטמין פלו רק חציו או שלישיתו, ואחר כך יכפה עליו קדרה בעגנון שלא תגע הפלי בקדרה רק יהיה אויר בין הקדרה להפלי, ואז יכול לתן על הקדרה בגדים או פרים מה שירצה, פינו דאין הטמנה למעלה נוגע בכלי שיש בו ה"קאווע":

כלל כא

הגוזז:

- א הגוזז צמר או שער מן בהמה וחייה בין מן החי או מן המת, נאפלו לאחר שהפשט, חיב. אבל התולש שער מבהמה חיה, פטור, דאין דרך גיזה בכף (ואף על גב דדומה נמי למלאכת קוצר דהא עוקר דבר מגידולו, כמו שכתבנו במלאכת קוצר, מכל מקום אין דרך קצירה בעור אלא דוקא בכלי). והתולש שער מעורות המת, פתב הט"ז סימן של"ו בשם הירושלמי, דחיב, שדרך בכף גם לתלש א, ולכן צריך לזהר פשנדבקו השערות מבגדי עורות שלא ינתקם, דאיכא חיוב חטאת, וכן לא יקח כנים מעורות שועלים וכיוצא בו משום שמנתק מן השערות (ט"ז סימן של"ו ובמגן אברהם סימן שי"ו):
- ב התולש נוצה מעוף, בין חיה בין מטה, חיב דארחיה בכף, ונהוי גוזז (שם):
- ג לפיכך אסור לתלש קלפות בשר מבשרו, דהוי פעוקר דבר מגדולו, ואפשר דחיב נמי איכא דאפשר דארחיה בכף (ט"ז שם):

ד הנוטל צפרניו או שערו או יבלת, ביד פטור, ובכלי חיב. ואין חלוק בין אם נוטל לעצמו או נוטל לחברו. ואשה שצריכה לטבל ושכחה לטול צפרן (עיין בחכמת-אדם כלל קי"ט סימן י"ד) א, ומכל מקום צפרן שפרשה רבה וכן ציצין שהם כמין רצועות

נשמת אדם

- א [ט"ז] ה"ט"ז בסימן של"ו כתב שכן הוא בירושלמי וכ"מ ממה שכתב המ"א בסי' שי"ו ס"ק כ"א, וצ"ע על הרמב"ם שהשמיט דין זה, ובפ"ט אדרבה משמע דדוקא כשגוזז מן המת חיב משמע אבל תולש פטור, וכוה ניחא נמי שהרי בפרק י"א כתב המעביר שער או צמר מעל העור אחר מיתה עד שיחליק פני העור חיב משום ממחק, ולא כתב גם משום גוזז, ודוחק לחלק בין אם מחליק העור או לא: L
- ב [ט"ז] ה"ט"ז כי דמריש סנהדרין משמע דאדם הוי כקרקע, ונ"ל דכוונתו דמתני' שם איתא ובקרקעות ט' וכהן ואדם כיוצא בהן, וראיה זו חלושה מאד, אבל ראיה ברורה מחולין קל"ט ע"ב מצא קן בראשו של אדם חיב בשילוח (הקן) שנאמר והאדמה על ראשו פירש"י שם דאדם גופה אדמה הוא מדלא אברה את שמה דלא קרי עפר והשתא נמי על הארץ קרינן ביה

וכ"פ בשלחן ערוך ב"ד סימן רצ"ב, וזו ראיה שאין עליה תשובה:
ג דעת החוס' צ"ד ע"ב דדוקא אם צריך לשיער וצפרנים חיב לריש דס"ל דכל מלאכה שאצ"ל פטור ומשמע ואפילו אם הוא מתקן דבר אחר כגון שגוזז (את) הצמר כדי לעשות קלף אפ"ה פטור, דהא המלאכה הוא משום גוזז ולא נקרא גוזז אפ"ה כשצריך לשיער. וא"ל דלפ"ז גם לרי"י יהיה פטור כמ"ש חוס' ע"ג ע"ב ד"ה זומר וצריך לעצים דאם א"צ [לעצים] פטור אף לרי"י דלא מקרי בעצים קוצר אלא כשצריך להם, י"ל דמדוברי חוס' משמע דדוקא בעצים אבל בשאר דברים לרי"י חיב אף שאין צריך לדבר הנקצר, וכן משמע מרמב"ם פ"ח הל' ד' שכתב כל זרע שקצירתו מצמתה כגון אספסתא וסילקא הקוצרו חיב משום קוצר ומשום נוטע וכן הזומר והוא צריך לעצים חיב כ' כו', ומדכתב בעצים

דקות שפרשו נ
אבל לא בכלי,
פינו שנחלקו ו
לטלן אפלו פי
וצרך ולא כ"כ ב
אורחיהו אלא כשצו
כשאינו צריך, ועוד
חיב וע"ש בלח"מ,
צריך להם כלל דלו
ריב"ש בסימן שצ"ד
הערוך בסי' שי"כ בפר
דס"ל משאצ"ל פטו
שהוא רוצה במלאכה
דל"צ לצפרנים חיב
אע"פ שלא היו צרי
זכתי להבין כלל דל
מסירים כלל השער
כדאיתא בשבת כ"ד
פירש"י בחומש של
ואפשר שהריב"ש ל
שהיו מסירין השער
והביא בסי' ס"ט על ד
שתמה עליו עוד שא
וגזיזה אלא ע"י
בירושלמי דלא היה
רק שהיו גוזזין הצמו
הוא על שני פנים או
דמצינו במשכן שהיו
שהיו צריכים להסי
אילים אף ששם נע
מצינו שזה נקרא לצו
העור או לצורך הצו
שצריך עכ"פ לעור
אפילו ליפות הגוף
נ"ל דגם זה אינו שה
הגוף כדאיתא בסו
להסירם, ובאמת דע
ובסימן שכ"ח ובסי'
צ"ל דס"ל כריב"ש,
כמ"ש המ"א דמיר
נכרא שיהיה צריך לו
לא פליגי על ריב"ש;
שהוא ליפוחו לא מק
אם גוזז רק לצורך;
אע"ג דא"צ לשער,
לאחר העיבור של ע

חיי אדם האדם
מנקד

י"ז ו' אור 4' חנון מאונת צ"ו

אשל אברהם

משבצות זהב

שפ אבות מכלל דאיכא תולדות, עיין ריש בבא קמא. ועיין ר"מ פרק שביעי מהלכות שבת [הלכה א] משמע כל הל"ט יש בהן כרת וסקילה, דלא כאיסי נשבו, ו, והתולדות הם הדומין קצת לאב. והוי יודע רלאו במה מצינו יליף לה שדומה קצת לאב, כי אין עונשין אף במה מצינו כמבואר, ומהאי טעמא פירשתי מה שכתב רש"י בחומש פרשת משפטים [שמות כא, כט] על פסוק והמית איש או אשה, לרבות נגיפה נשיכה בעיטה, והקשה הרא"ם ז"ל וד"ה והמית מה צריך לרבות, תולדות הן [בכא קמא ב, ב], וי"ל דכפר [שמות שס, ל] חחת מיתה בידי שמים, ואין עונשין מן הדין אף כרת ומיתה בידי שמים לא בקל וחומר ולא במה מצינו, הלכך אי לא רביה קרא לא היה חייב מיתה, ולא כפר תמורתה, לכן רביה קרא. ובהלכה ותוספות הארכתי בזה. ואמנם בשבת בא בקבלה כל המלאכות, והך דהוה במשכן חשיבא הוה אב כו' [בכא קמא שם ע"א], והבן זה * . ועיין שבת [צ"ו] [צ"ב] ב' הוצאה היכא כתיבא. ובתוספות ד"ה הוצאה, והכנסה סבא, ומעביר ארבע אמות ברשות הרבים הלכתא גמירי. והא כל התולדות הלכה למשה מסיני כמו שכתבתי. יש לומר כמו שכתב הר"ן ז"ל פרק כלל גדול במשנה אבות מלאכות ארבעים חסר אחת [שבת לא, ב ד"ה והמית] דאי אפשר לענוש מהלכה למשה מסיני אם לא שהוא פירושו דקרא ובכלל לא תעשה כל מלאכה [שמות כ, ט], והוצאה מלאכה גרורה לא הוה בכלל סתם מלאכה אי לאו דגלי קרא בהדיא [שם לו, ו] איש ואשה אל יעשו מלאכה כו'. וזה סיעתא לרש"י ביצה י"ב ע"א ד"ה אלא מולאן [הוצאה ביום טוב מן התורה מותר לגמרי. ומיהו זה אינו, דגלי קרא בשבת, הוה הדין יום טוב. ואין להאריך:]

ש"ג אום כ"ב, סוגר גוון חייב אף

מחצית השקל

עכת"ד, וכדי ליישב בזה כתב מ"א עיין מה שכתבתי סימן ש"ג בשם הריב"ש, דלדידיה משמע דבטילת צפורן אפילו אין צריך לצפורן מכל מקום חייב אפילו לרבי שמעון הפוסק במלאכה שאינה צריכה לגופה, דהא נטילת צפורנים הוי תולדה דגוון ובגוון חייב אפילו אין צריך לצמר, דהא כל מלאכות ממשכן לפינן, ובמשכן הוי גוונים עורות תחשים אע"ג שלא היו צריכים לצמר כלל. וא"כ יש לומר דהטור חולק על התוספות, וסבירא ליה כריב"ש. אף שדברי התוספות השכל מחייבין, מכל מקום גם דברי הריב"ש הם דברי טעם: אב"ש שבות ממש. ר"ל, דהיישראלית עצמה חטולן בידיה, דלא הוי רק חד שבות, אסור: כמו שכתבתי סוף סימן ש"ג דאסור לצבור כו'. דהיינו המ"א הביא בסימן ש"ג כ"ח ב"ש הרב ב"י נירי סימן קצט עמוד ר"ד כתב הכל מן שכתב בשם הכלבו [סימן פו, ה, ד] לאסור הטבילה בשבת משום סחיטת עור, ואע"ג דקיימא לן [בשם שם ט, יא] אין סחיטה בשער, וליכא רק שבות אם יסחטן, מכל מקום אסור. וניהו דלא קיימא לן כוותיה בזה, היינו משום דאינו ודאי שיסחט השער, אלא יש [לגור] [לחוש] שמא יסחוט, ואפילו יסחטן ליכא רק שבות, לכן מותר. אבל אי הוי ידעינן דודאי יסחטן, הוי אסור אע"ג דליכא רק שבות. והוה מצ"א להביא ריה מסימן ש"ו [סיף ב] דאסור תד שבות, אלא רצה להקשות מטבילה גופה: וצ"ל לעכ"מ לעשות מלאכה דאורייתא. דהיינו שהגוי יחכם בכלי, דמכל מקום אינו אלא שבות דאמירה לגוי, וניהו דכבר כתב דאין להתיר לישראל שבות, דהיינו שהאשה תחכם ותטלן בידיה, היינו משום דהוה שבות חמור, ונקרא בש"ס [ועיובין סה, א] שבות דאית ביה מעשה, מכל מקום סלקא דעתא לומר לגוי שיעשה מלאכה, וליכא רק שבות דאמירה לגוי, והוה שבות קל ונקרא בש"ס [שם] שבות דלית ביה מעשה, זה הותר. קא משמע לן דגם זה אסור: כמו שכתב ב"ר סימן קצ"ו. משום דקיימא לן [סימן קנ"ג סיף ה:] סימן ח"ו סיף יח [טבילה בזמנה לאו מצוה, אלא משום מצות עונה, ולכן בקל דחינן לה:] וגם צריך עיון אם יש להתיר בניקור. מלבד שמא לא תנקרם

אוצר מפרשים

שפ א (מנא ריש הסימן) וכתב ה"ח ב"ר י"ב, עיין היטב תשובת חכם צבי סימן (פ"ה) [פ"ב] [צ"ב], וצ"ע למעשה. ועיין מה שכתב ה"ח לעיל ריש סימן ש"כ. ועיין בסדרי טהרה ושירי טהרה) סימן קצ"ח סוף סיף ל"ט [והא ודאי] ודעלה כהמג"א להתיר על ידי גוי, דהעיקר דגיוות צפורן ושער אם אינו צריך להם הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, כמו שכתב המג"א לקמן סוף סיף ג' ולקמן סימן חקצ"ו סיף י"א, ודלא כהריב"ש סימן שצ"ד, ע"ש שדרכיו נכונים. ועיין מה שכתבתי בלילין לעיל סוף סימן ש"ג [אוצר מפרשים סיף ח]. שבת וראיתי כי ניוה דאם אינו צריך לשער וצפורן אינו חייב משום גוון, אבל חייב משום ממחא אם צריך לייפות המקום כמו נטילת הצפורן או שעה לבנה מתוך השחורה, ודבר זה מבואר בלשון רש"י בשבת דף ע"ג ע"א ד"ה הגוון ד"ה הצד וכי ד"ה (ה) ממחא וכו'. ולפי זה, מה שכתבו התוספות במכות דף כ' ע"ב ב"ה במלקט וכו', כתבו

74

שפ שבו ההותך. עיין מ"א. שנת ל"ד ז'. ועיין מוספות יוס טוב שם פרק (ט') [ז] משנה ו' [ד"ה והמית] וחליה רבנא [ס"ק א]. וזכר צ"ן לו ולחמירי פטור, כממית דרבי אליעזר [משנה שם]. ועיין צ"י [עמוד הקנה ד"ה הטעם] מה שכתב הר"ן [שם ג' א ד"ה ג' מ] שם פוסקים כרבי אליעזר לתומרו, אפשר שלא להחיר שבות דשבות במקום מלוה. ועיין ט"ו יו"ד [סימן ק"ל] אום כ"ה [טעום סופר חל"ס]. ועיין סימן ש"ח נ"טו [ס"ק א] ומה שכתבתי שם. ובסימן ש"ג אום [כ"ה] [כ"ב] שם הריב"ש, גוון יש לומר חייב אף בלאו צריך לפרש, דממשכן [כ"ב], ועיין כ"ן אום ג' וד"ה שם יבואר. והנה נפקא מינה האידגא צ"ן מלאכה דבר מורה לדרבנן, שבות דשבות במקום מלוה, וגם לפסולי עדות דבר מורה, דממחא בית דין ומלקות מן המורה פסול. עיין חו"מ [סימן ל"ד, י"ע]. אשכחנא פמרי המהלל שנת במלאכה דבר מורה לא יחא פסול מן המורה לעדות, וזוים טו"ז פסול לעדות מן המורה, כמו שאגיד. כי חייב צ"ן יהודה שנת דף ו' ז' ובתוספות ד"ה ה"ל, דמסופק חייב על סקילה, ולע"ג דחייב כרת על כולם, לא מקרי רשע בחיינו כדמז"ל, ומלקא לא לקי דהוה לאו שנימן לאזהרמ מינת בית דין, שאין לוקין אף בעצירה שאין רק כה לאו י"ב, ואלו ביום טוב לוקה על כולם וממסל מן המורה נסודי נאלו, אף בזמן סוה, עיין חו"מ סימן ל"ד, וזלמ הנך דלא מספקן שם. והבערה ג"כ ממה נפשך, אי סקילה, ולי לאו הלא מנואל הלוא בפני עמו [שמות לה, ג]. ועיין מוספות שם וכדף קנ"ד [סיף ד"ה ג' ח"ו] [ז"ו] [ז"ו] [ע"ג ש"י י"ד] וליטו [השני] וב"ר"מ הלכות קטלדנין [טו, י]. ול"ע אם הלכה כאיסי, וד"ה במקום אחר [פמחה להלכות שנת אום ז' יבואר עוד, ואין להאריך:] א ב"ן, עיין מ"א. מוספות שנת ל"ד ז' ד"ה אכל, לרבי יהודה חייב מלאכה שאינה צריכה לגופה, ולרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור. והריב"ש [סימן שד] הביאו המ"א בסימן

שפא ש"ג אום כ"ב, סוגר גוון חייב אף

מחצית השקל

יפה וישאר שם מעט טיט וצואה, גם יש לחוש לדברי (הראב"ד) [הראב"ן] [נהה סימן שטח] שהביא ש"ך ב"ר"ד סימן קצ"ח ס"ק כ"ה שכתב שהצפורן גופיה חוצין, וז"ל, צריכה לחתוך צפורני ריה ורגליה, וכיון דעתידיה ליתלן, חייצי השתא, עכ"ל: אלהיר בניקור מכל סוף מוטב צומר צ"גו אחרת, כצ"ל, ור"ל, יהוה דעד עתה כתב שהגוי יטלן ביד ריהו [השני] וב"ר"מ הלכות דבריו כעת שויה נפשיה הדרנא, ומסיק דאדרבא עדיף לומר לגוי לחתכם דהיינו בכלי: דהא כו' מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור. וא"כ אם תאמר לגוי לחתכן בכלי הוה שבות דשבות, וסומכים ג"כ על דעת התוספות דחולקים על הריב"ש, דגם בגוון בעינן צריכה לגופה: ועיין ב"ר"ד סוף סימן ש"צ דאי אפשר כו'. ר"ל, בא ליישב דברי עצמו שכתב דמותר לומר לגוי לחתכן בכלי ולסמך על דעת הטור והתוספות דלדידהו הוי כהאי גוונא שבות דשבות, אדרבא אי נאמר לגוי ליתול בשנינים או בידיים עדיף ט"ף, דזה ודאי הוי שבות דשבות לכולי עלמא, לזה הביא ריה מ"ר"ד סוף סימן ש"צ דאי אפשר ליתלן יפה בשנינים, גם מבואר שם דאי אפשר ליתול יפה בידיים, לכן טוב יותר שיתחכן הגוי בסכין לסמך על דעת הטור ותוספות כנוכר לעיל: וגם בהלכות שמתות כו'. עיין נירי [סימן קצ"ח] לייפות המקום חייב משום ממחא וכן משום חציצה הוה ליה ממחא. ועיין [שורת] חתם סופר או"ח סימן ע"א: [ב"ש] בשם הריב"ש וצריך צומר דתאמר, כצ"ל. ונ"ב, ר"ל לדעת הריב"ש: [נתיב חיים]

אוצר מפרשים

שפ א (מנא ריש הסימן) וכתב ה"ח ב"ר י"ב, עיין היטב תשובת חכם צבי סימן (פ"ה) [פ"ב] [צ"ב], וצ"ע למעשה. ועיין מה שכתב ה"ח לעיל ריש סימן ש"כ. ועיין בסדרי טהרה ושירי טהרה) סימן קצ"ח סוף סיף ל"ט [והא ודאי] ודעלה כהמג"א להתיר על ידי גוי, דהעיקר דגיוות צפורן ושער אם אינו צריך להם הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, כמו שכתב המג"א לקמן סוף סיף ג' ולקמן סימן חקצ"ו סיף י"א, ודלא כהריב"ש סימן שצ"ד, ע"ש שדרכיו נכונים. ועיין מה שכתבתי בלילין לעיל סוף סימן ש"ג [אוצר מפרשים סיף ח]. שבת וראיתי כי ניוה דאם אינו צריך לשער וצפורן אינו חייב משום גוון, אבל חייב משום ממחא אם צריך לייפות המקום כמו נטילת הצפורן או שעה לבנה מתוך השחורה, ודבר זה מבואר בלשון רש"י בשבת דף ע"ג ע"א ד"ה הגוון ד"ה הצד וכי ד"ה (ה) ממחא וכו'. ולפי זה, מה שכתבו התוספות במכות דף כ' ע"ב ב"ה במלקט וכו', כתבו

ואסור לשער לפינן ואסור נגשות שלמקן י"ד ה"י דנקט מרתי למן אסור ומלקינה למי נני. וכוונה גדולה יש מה, דלמכרה היה נראה דנש"ס היו כוונה דחדא קמתי, דומי שלמות לנדו אסור, סיון

רק
חד
אין
לא
אין
הה
מה
ס.
זא
א.
לא
א.
זא
רו
הה
קן
הה
ומ
א.
אי
וא

בל
זו
ה
א.
ז
ג
ש
צ
ה
י

ח
א.
אין
א
ר

ד
ש
י
ה
ה
ה
ה

ואינו חושש שמא ישוה גומות שהרי אינו מתכוין לכך. וזולאי ג"כ אפשר ברצון שישוה גומות שאל"כ לא היה צריך לומר שהרי אינו מתכוין לכך. ואם רצה לומר שהכבוד לאו פסיק רישיה הוא, אלא שחששו שמא ישוה גומות צדיים בכוונה. וילמד דבר מענינו ממה שכתב ז"ל בפרק ההוא בסמוך לזה⁵⁸, אבל ברצון אין לחוש שהרי אינו מכויין. א"כ נראה מדבריו שכבוד הוא מכויין לכך וא"כ למה לנו לריבוי שישוה צדיו כיון שהוא מכויין ואפשר השואלת גומות בכבוד א"כ לכ"ע אסור. ועוד שלא נאמר גורה זו אלא באור כדאמרין בפר' מפנין⁵⁹ ובלבד שלא יגמור את האורז דלמא אחי לאשווי גומות שכן דרך מכבד אורז לפנותן מפני האורחים. ועוד דאם כן טעמא דרצון לכבוד משום שזות הוא מטעם זה שמא יבא להשוות צדיים והוא הדין והוא הטעם ברצון, וא"כ מהו זה שאמרו בשלהי ההיא סוגיא⁶⁰ והאידינא דקיי"ל כר"ש שרי לכתחלה. ומה ענין גורה זו לדרי"ש.

ונראה שהיתה כונת הרצ לומר שהמכבד מכויין ליפוט קרקע הבית ולתקנה, ואעפ"י שהכבוד לאו פסיק רישיה, מ"מ הכונה שיש לו ציפוי הבית ובתקונו משיבא כונה לענין השואלת גומות⁶¹. אבל ברצון אינו מכויין ליפוי קרקע, כי אם ללחלח האורז או שלא יעלה האבק. ולזה אף אם אפשר שישוה גומות מותר, שהרי אינו מכויין לכך. ואשר אמרו והאידינא דקיי"מא לן כרבי שמעון שרי לכתחלה, ארצון בלאוד קאי, אבל הכבוד אסור דהרי הוא כמכויין, אלא שמפני שאינו מכויין גמור אינו כי אם שזות. זה נראה שהיתה כונת הרצ ז"ל בזה. אבל כל שאר הפוסקים שאסרו הכבוד לא אסרוהו אלא משום פסיק רישיה⁶².

ומה שדקדקת מלשון אעפ"י שמשיר זה לרורות, דמשמע ודאי משיר. מי נפשי לא דקדקת יפה שהרי גקרוז אמרו⁶³ משום דקא עביד חצורה. והכונה שלפעמים עביד חצורה דהא חשיב ליה רבי שמעון דבר שאין מתכוין. ואף לפי דקדוקן רצה לומר אעפ"י שמשיר זה לרורות אינו עושה אסור כיון שאפשר שלא ישיר. וכן אמרו בפרק כל פסולי המוקדשים⁶⁴ רבי שמעון אומר יקוי אעפ"י שעושה צו מוס. וטעמיה משום דהוה ליה דבר שאין מתכוין כדאיתא החס בגמרא. וע"כ יש לך לפרש אעפ"י שאפשר שעושה צו מוס. וכ"ש במה שאמרו⁶⁵ ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ שאין הוראת זה הלשון שעושה בזולאי חריץ.

ומה שהצאת ראייה ממה שלא אסרו קרוז הבהמה מפני השרת השער. כמה פירש לך יפה הרב רבי חסדאי כ"ר⁶⁶ טעם הדבר שאין הקרוז והקרוזף כסריקת ראש האדם לפי ששערות הבהמה קצרים ואינן מתערבצין ומתקשרין זה בזה, ולזה אין נעקרין אלא אותן שנעקרו כבר, שגם צהעברת היד על גבה יפלו כמה שערות נעקרין. ואין הקרוז רק ליפוחה ולהעזיר ממנה אבק ועפר. ואין ה"נ שבשערות נוארה או צוננה שהם ארוכים שאסור לסרוק דהוי פסיק רישיה. ועוד היה אפשר לומר ששערות הבהמה גסים וחזקים ואינם נעקרים בקל כמו שערות האדם⁶⁷.

וראה בעיניך כמה אמה עביד דגזים, שלא היה די לך במה שכתבת דלא הוי פסיק רישיה, עד שכתבת דחלישת שער כסריקה לא שכימ, ושירא אפילו לרבי יהודה דאסר דבר שאין מתכוין. דמשום הכי לא הזכירו בפרק שני דביצה⁶⁸ גבי קרוז לרבי יהודה אלא דעביד חצורה, ולא אמרו מפני שהוא תולש שער מעקרו. והנה לצריך הסריקה לרבי יהודה מותרת בשבת, והחפשיה והפספוס על כרחך אסורין כדאיתא בפרק במה טומנין⁶⁹. ראה איך אמה מהפך הדברים.

עוד אמרת שאף אם תהיה הסריקה פסיק רישיה מותרת, כפי סברת בעל הערוך ז"ל⁶⁹ דלא מודה ר"ש בפסיק רישיה אלא היכא דניחא ליה ונהנה בדבר, אבל היכא דלזיל לאבוד לא. וכתבת שהאחרונים ז"ל⁷⁰ הכריעו בראיות ברורות כדבריו. ומן הראיות ההם הצאת שמים היא דפרק לולב הגזול⁷¹ גבי היו ענביו מרובין מעליו דמקשי והא מודה רבי שמעון וכו', ומשני כגון דאית ליה הושענא אחריתי. וההיא דעששית של ברזל דבפר' אמר להם הממונה⁷². וכתבת שע"פ סברא זו נהגו לתחוב ולהדק בשבת סתימת געורת כנרזא שבנד הקנקן, אע"פ שאי אפשר בלא סתימה, אלא שמהרין שלא לתת כלי חמת הנרזא לקבל היין הנסמט אלא שילך לאבוד ע"כ.

לדו יהי כדברי בעל הערוך ז"ל הנה כנאן אסור דנהנה בשרת השער, כיון שהוא רוצה בהפרדת השערות המדולדלים והנקשרים שהם נמנעי ההפרדה בזולת השרת א"כ נהנה הוא בהשרת ואין הסריקה דבר אחר רק השרת השער כמו שכתבתי למעלה בפירוש היא דמויר דכל הסורק וכו'. ולא דמי להדוק הנרזא⁷³ שאין ההדוק חלוי בסתימה, אלא שהסתימה נעשית מאליה מפני ההדוק, ואע"פ שנהנה

ומש"כ בביאור כונתו בספר דברי ירמיהו ה' שבת שם. 63 ביצה כג, א. 64 בכורות לג, ב (פ"ה מ"ב). 65 ביצה כג, ב. 66 ב"ר שלמה הנוכר לעיל ששלח הקונדריסין בענין זה להריב"ש. 67 וראה בתוס' ביצה שם בר"ה שלש, ומאירי שם באופנים אחרים. ועי' שו"ע אר"ח ס"י תקנא טע"ב. 68 שבת ג, ב. 69 ערך פסק וערך סבר. 70 דאה להלן שהאחרונים דחאוהו. 71 סוכה לג, ב. 72 יומא לד, ב. 73 שבת קיא, ב.

שנת כ"ל"ג . יבנו יחוק די שנת
מכון . ירושלים

זהדוק, כיון שאינו נהנה בסמיטה והוא אינו מכויין לה שרי ואע"ג דהוי פסיק רישיה. וכן נמי היא דפליעת חלוון⁷⁴ שאין הולאת הדם תלויה בנטילת נשמה, כיון שאינו נהנה זה שרי לפי סדרת הרב ז"ל⁷⁵ ופירושו, אע"פ שנהנה זה הולאת הדם, אבל הולאת הדם [אם] היתה תלויה בנטילת הנשמה הנה היה חייב גם מפני נטילת נשמה, אע"פ שלא היה מכויין זה שהרי נהנה הוא זה כיון שנהנה זה הולאת הדם וא"א להולאת הדם זולמה. וכן הוא הענין בקריקה שהרי נהנה הוא בהשרה, ואע"פ שהשערות הנושרות אזלי לאצוד מה בכך, כיון שהוא נהנה במלאכה ההיא שהרי הנוטל⁷⁶ נפרינו בכלי אע"פ שאינו נריך לנפרינו אלא אזלי לאצוד חייב אפי' לר"ש דפטר במלאכה שאינה נריכה לגופה, שהרי הנטילה היא המלאכה וכן בשער⁷⁶. ואע"פ שבהפסטה נראה צפרק כל כחצי הקדש⁷⁷ דכל שהעור אזיל לאצוד לא מחייב צפסיק רישיה, כגון דשקיל ליה בצרוי. התם היינו טעמא משום דאין דרך הפסטה בכך, ואפילו צמכוין לא מחייב, כמו שפרש"י ז"ל⁷⁸. אבל בנטילת שער וצפרטים דרך נטילה בכך. ונראה לומר ג"כ דהפסטה לא הואי צמכוין רק לצורך העור, וא"כ עקר מלאכת הפסטה היא לצורך העור, וכל שהעור נפסד פטור. אבל גזיזה היתה צמכוין שלא לצורך הזמר והשער רק לצורך העור, כגון צעורות חתשים. ועל כן חייב כל שהוא לצורך גופו אע"פ שאינו נריך לשער, ומלאכה הנריכה לגופה היא⁷⁸. ודמי לחופר⁷⁹ גומא ונריך לגומא חייב אע"פ שאינו נריך לעפרה. ולכן הקריקה אסורה מטעם פסיק רישיה אף לדעת בעל הערוך ז"ל. וכ"ש שדברי בעל הערוך ז"ל דחה אותם הרמב"ן ז"ל⁸⁰ והרבה מן האחרונים ז"ל⁸¹.

וההיא דעששית של צרול⁸⁰ ג"כ כמד הרמב"ן ז"ל שאינה ראייה של כלום. דההיא אבי אמרה מקמי דגמר מרצה דמודה רבי שמעון בצפסיק רישיה. ומשו"ה אקשינן עליה מההיא דמילה נצרת דאיתמר מקמיה הכי כדמפורש צפרק רבי אליעזר דמילה⁹⁰. ובמר הכי מסקינן דהואיל וצרוף מדרבנן הוא והוא אינו עושה לשם כך מותר, שאין לגזור כאלו משום מתקן שהרי אינו נראה כמתקן עכ"ל.

ועוד יש לומר דההיא צרייתא דעששיות רבי יהודה קמי לה, ולדידיה ליכא הפרישא צין פסיק רישיה ללא פסיק רישיה, דצנולוהו דבר שאין מתכוין אסור. אלא דס"ל לאבי דלר"י יהודה כל דבר שאין מתכוין מותר דאורייתא ואסור דרבנן, וצמקדש שרי דאין שבות צמקדש. ולהכי מוקי לה להיא דעששיות צשאין מתכוין. ומשו"ה מקשינן ליה מההיא דמילה נצרת דאמר אבי לא נצרכה אלא לרבי יהודה, אלמא דבר שאין מתכוין לר"י יהודה אסור דאורייתא. ולהכי נצטרך קרא דצבר⁹¹. ושניה דה"מ צכל המורה כלה וכו', דצשאר אסורין הוא דאית ליה לר"י דבר שאין מתכוין אסור דאורייתא אבל הכא צרוף דרבנן הוא כיון שאינו מתכוין דצצבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ואין שבות צמקדש. ויש גרסאות שם מוכיחות הפ"י הוה⁹².

ומה שנהגו צהדוק צרזא ולא חששו לסמיטה, לא מפני צצבת בעל הערוך ז"ל נהגו כן, אלא מפני צצבת ר"ת ז"ל⁸² דתרי מיני סמיטה נינהו, סמיטה דמשקין וסמיטה דמיים. סמיטה דמשקין היא משום צפרק דהויא תולדה דדש כמו סמיטת ענבים. והא כיון דלאצוד אזיל אפילו צמכוין מותר דלאו כלום קא עביד. דהא אמרינן צפרק תולין⁸³ מסננין את היין צצודרין ולא חיישינן דלמא אפי' לידי סמיטה כדחיישינן צכמה דוכחי צכה"ג, והיינו משום דאזיל לאצוד. וכן צפרק חצית⁸⁴ הסוחט כצשים אס לגופן מותר אס למימיהן חייב. וסמיטה דמיים היא כעין צכוס ואסירא משום מלצן, צין

74 שבת עה, א. 75 כוננו לבעל הערוך. 76 שבת צד, ב. 76 א ד"ה מג"א סי' עג סקכ"ב, ובש"ת עטרת חכמים בהשטות ליור"ד סי' בו שדנו בארוכה בד"ר כאן. ועי' קה"י כתובות סי' ג. 77 שבת ק"ו, א. 78 שם בד"ה דשקיל ליה בברוי. 78 א וכ"כ הרמב"ן שבת ק"ו, א ובהגהות הגרא"ז מלצר זצ"ל שם שהחוט' שבת צד, ב חולקים וצייין להריב"ש. ועי' שו"ת חכ"צ סי' פב ורב"א ח"א סי' בה ענף ב. 79 שם עג, ב. 80 שבת ק"א, א ד"ה האי מסוכרייתא. 81 רא"ש שבת פ"ב סי' א, ופ"ד סי' ט, ר"ן שבת פ"ד סי' תלה ד"ה ואין (מא, א), וכן דחאו החוט' שבת ק"ג, א יומא לה, א וכתובות ו, א. ועי' ח"י רה"ל הלי

שבת פ"י הי"ז. 82 בספר הישר לר"ת סי' רלג, ור"י בחוט' שבת ק"א, א ד"ה האי, ביצה ל, א ד"ה ימנין, וכתובות ו, א ד"ה האי. ובחי' הרמב"ן שבת ק"א, א ד"ה האי מסוכרייא. 83 שבת קלט, ב (פ"כ מ"ב). 84 שם קמה, א. 85 בחי' לכתובות ו, א ד"ה האי (ירושלים חש"ג). 86 ראה לעיל ציון 81. ועי' מ"מ ה"ל שבת פ"ט ה"ל יא. 87 ו, א ד"ה ובפרק וד"ה וזאת. ור"י גם בחי' לשבת ק"א. 88 וראה בחוט' שבת ויומא שם ובסוכה שם שדחיו באופנים אחרים ראייה זו. 89 יומא לר, ב. 90 שבת קלג, א. 91 ויקרא יב, ג. 92 ר"י רש"י וחוסי' יומא שם. [ועי' מהרש"א ומהר"ם שבת לב, א. — וזכר אליהן.]

74 שבת עה, א. 75 כוננו לבעל הערוך. 76 שבת צד, ב. 76 א ד"ה מג"א סי' עג סקכ"ב, ובש"ת עטרת חכמים בהשטות ליור"ד סי' בו שדנו בארוכה בד"ר כאן. ועי' קה"י כתובות סי' ג. 77 שבת ק"ו, א. 78 שם בד"ה דשקיל ליה בברוי. 78 א וכ"כ הרמב"ן שבת ק"ו, א ובהגהות הגרא"ז מלצר זצ"ל שם שהחוט' שבת צד, ב חולקים וצייין להריב"ש. ועי' שו"ת חכ"צ סי' פב ורב"א ח"א סי' בה ענף ב. 79 שם עג, ב. 80 שבת ק"א, א ד"ה האי מסוכרייתא. 81 רא"ש שבת פ"ב סי' א, ופ"ד סי' ט, ר"ן שבת פ"ד סי' תלה ד"ה ואין (מא, א), וכן דחאו החוט' שבת ק"ג, א יומא לה, א וכתובות ו, א. ועי' ח"י רה"ל הלי

(ד) בהנהרות רע"א על הרמב"ם ציין לתשובת מהר"ם מרוטנבורג (סז), דאיצטריך קרא דתמלח, דכשמקטיר הבשר על גבי מזבח נמצא מבעיר המלח, ויש בזה משום מלאכת מבעיר ע"כ. ובשו"ת בית מאיר (סי' כ') תירץ מעצמו על דרך זה. ועי' עוד בחיי אדם (כלל ל"ג נש"א ס"ק א') שכתב על דברי משנה למלך, וז"ל ולי צ"ע ותמוה מאוד קושיא זו וכי אין לנו שום מלאכה בשבת כי אם מעבד, ולמה לא צריך קרא להתיר הבערה של המלח וצ"ע. וכן העיר האמרי בינה (דיני שנת סי' כ"א ד"ה א').

אבל מרן החתם סופר בתשובותיו (סז) סתר תירוץ זה דמלח הניתן על האש ניתך

בחום האש, ואינו מרבה ריבוי האש שיבעיר יותר, ממילא לא שייך בזה מלאכת מבעיר, עד כאן. ואין לתרץ דעל כל פנים כיון שניתך על ידי חום האש חייב משום מבשל, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' שנת פרק ט' הל' ו') דכל מרפה גוף קשה חייב משום מבשל, דכבר הארכנו בדברינו לעיל (מלאכת מנשל אות ו') בדברי החתם סופר בתשובותיו (יו"ד סי' ז"ב) דבישול שהולך וכלה בעת הבישול לאו בישול היא, דלא הוי דומיא דמשכן עיי"ש. אם כן כאן שהמלח ניתך באש וכלה על גבי מזבח לא חשיבי בישול, או אפשר לומר כיון דמצותו בכך לא חשיב הולך וכלה ושפיר שייך לחייבו בזה משום בישול.

המחוק

מלאכת מחוק, מלאכת גוזז

(א) כתב הרמב"ם (פי"א הל' ה"ו) וז"ל וכן המוחק [ר"ל ממחק] וכו' חייב, ואיזה הוא מוחק, זה המעביר שיער או הצמר מעל העור אחר מיתה עד שיחליק פני העור וכו', המורט נוצה מן האברה (זה כנף העוף) הרי זה תולדת מוחק וחייב.

אדם סיים דיש לחלק בין גוזז ובין מחליק העור אבל היא דוחק ע"כ. ולענ"ד נראה כוונת החיי אדם דמלאכת גוזז הוא עצם העברת השערות, ואחר זה כשמגררין את העור להסיר ממנו את שיירי השערות, ומתקן העור שלא ישאר הגומות ומקור מוצא השערות, זה הוי מלאכת מחוק.

ובהנהרות חתם סופר בשו"ע הביא (נכס הכמ"ס, סי' ש"מ מג"א ריש הסי') להוכיח מדברי רש"י במתני' דחושב הל"ט מלאכות (ד"ה גוזז, וד"ה הלך, וד"ה ממקו), דממחק כלומר ש"מגרר שערות" (לי רש"י שם ד"ה ממקו) של העור להחליק פניה אין עלה שם גוזז, ע"כ. א"כ אודא ליה ראיות הריב"ש (סי'

והנה החיי אדם (כלל כ"א נש"א ס"ק א') והמנחת חינוך (מלאכת ממחק אות א') כתבו דאפשר דממחק להעביר השיער מן העור חייב גם משום תולש תולדה דגוזז, [וכמו שכתבנו בדברינו (מלאכת גוזז אות ג')] דלאחרי מיתת הבהמה חייב אף על תולש ביד, כיון דאין להבהמה צער דרכה אף בתלישה ע"ש], והחיי

פאנדר"י
זנדפס
[מקריב]
יל ואינו
י שאינו

למלוח
העלותה
זלח כדי
י עיבוד
ן נראה
ת חתם
מו [ולא
לצורך
י טעמא
"כ. וזה
זמליחה

דמצינו
בקודש
ובכהאי
דאייתא
ה, ועל
בשבת,
י הבשר
"ע סז)
רץ עוד
זיד לא
בוד.

שכתב
"א ד"ה
- שלא
כלאחר
מיושב
בשבת

ספר ס"א מלאכות - ג
הרב"ל ר' חיים קלימן גוטמאן פ"א

ס"ז) משערות של תחש דהיו גוזזין שערה במשכן ולא היה צריך לשערה ע"כ דהלא לא היה כלל גזיזה בתחש אלא מלאכת ממחק כמ"ש רש"י בלשונו מגרר שערו של תחש וכו', ודוקא בהעברת השערות הוא דהוי תולדה דגוזז, אבל במה שמגררין אח"כ העור לגמרי להסיר ממנו את שיירי השערות, בזה חייב משום ממחק, וגזיזה לחוד, ממחק וגורר לחוד, ועי' בתפארת ישראל (לכללם השגת מלאכת ממחק) [ועי' לעיל במלאכת גוזז (אות ט"ז)].

ממחק עור ישן

ב) אירא בגמרא (שגמ ע"ה ע"ב) השף בין העמודים בשבת, חייב משום ממחק, ופי' רש"י כגון עמודי אכסדראות שעשויים חלונות חלונות, ונסמכין בחלונות בין עמוד לעמוד, והשף שם בקרקעית הבנין שנשענין עליו, כדי שיהא חלק חייב משום ממחקו.

ובתוס' (סס ד"ה ה"ק) כתבו על פי' רש"י ולא נהירא ע"כ, ולא ביארו דבריהם, ובר"ן (סס) מבאר יותר וז"ל דכל כי האי גונא בבית חייב משום בונה, ובשדה משום חורש, וכדאמרינן לעיל (סס ע"ג ע"ב) גבי גבשושית וגומא וכו', ע"כ, והיינו דאמרינן התם היתה לו גבשושית ונטלה בבית חייב משום בונה וכו', היתה לו גומא וטממה בבית חייב משום בונה וכו' ע"כ. הרי דחייב עלה משום בונה ולא משום ממחק [ולא משמע לחייבו שתיים בין משום בונה ובין משום ממחק, כיון דנתייחד לה אב לעצמה, על כרחך דאינו חייב עליו אלא משום אב מלאכת בונה, וכמו שהארכנו בסברא זה לעיל (מלאכת גוזז אות י"ד) ע"ש באורן].

וע"ז כן פירשו התוס' בשם רבינו חננאל, וכן פי' הר"ן דהכוונה דמשפשי עור השטוח

על גבי העמודים כדי להחליקו, וחייב משום ממחק שכן דרך הרצענין להחליק העור ולרככו בכך, וסיים הר"ן על זה ועדיין אין נוח לי, דא"כ האיך שייך לומר חייב משום ממחק, היינו ממחק גופיה עכת"ד. וראיתי בזה בספר תולדות שמואל (ס"ו ס"ה אות ז') שכתב ליישב קושיית הר"ן, דיש לומר דמלאכת ממחק עצמה היא בעור שלא הוחלקה מעולם ועתה בא להחליקה ולמחקה, אבל אם כבר הוחלקה ומוסיף על מחיקתה להחליקה יותר, והיינו דעל ידי שהעור מתוחה בתוזק בין העמודים יכול לשפשה ביותר, זה אינו מלאכת ממחק גופיה, ואתי שפיר הא דאמרינן דחייב משום ממחק, דהחידוש דגם מחיקה כזו נכללה במלאכת ממחק, עכת"ד.

ובאמת משמע כן בגמרא (סס קמ"א ע"ב) דאמרינן דאין מגרדין את המנעל, בין חדש ובין ישן, ופירש"י (סס ע"א ד"ה א"ל לא יסן) דהוי מלאכת ממחק, והיינו דע"י הגירוד קולף את העור, ומשמעות הפוסקים שם דאיכא חיוב ממחק אף בעור ישן, עי' בשו"ע התניא (ס"ו ס"ז סעיף ט"ו) וז"ל הממחק את העור וכו' לפיכך אין מגרדין סנדל או מנעל בין חדש בין ישן וכו', מפני שקולף את העור מעט, והרי זה ממחק ע"כ. ובספר מנחת סולת (מ"ג ממחק) ובתולדות שמואל (סס) העירו דבירושלמי משמע דממחק עור ישן שכבר הוחלקה, תליא במחלוקת ר' אליעזר וחכמים (סס ל"ה ע"א) לענין כיבוד הבית, דלחכמים דכיבוד הבית לא הוי אלא שבות, גם ממחק עור ישן אינו אלא שבות, וא"כ למאי דקיי"ל (ס"ו של"ז ס"ב) כחכמים לענין כיבוד הבית הוא הדין לענין ממחק ע"ש. אולם מדברי הפוסקים הנ"ל נראה דסברי דבגמרא דידן לא נראה כן, רק אף בישן שייך ממחק דין תורה וכנ"ל, א"כ כל שכן דיש לומר דעור חדש שלא נגמרה מלאכת המחיקה

לגמרי, ודאי דחי לה

ממחק בו

אמנם באמת צריך במנעל שכו מנעל החדש, ובין למלאכת ממחק בוז הגירוד, לכאורה א מתקן כמלאכת ממ על ידי זה, ובאמת י' ע"א) לגבי כלי כנ כלי כסף שהיא רן (כסף) והוא ממחק ע גם כן צ"ב הלא א ומאי שייך ל

וראיתי בזה בשו שכת' שכ בשבת (סס) בכל בגרתקן. ופי' רי הכלים בשבת ל: בגרתקן וכו', והו וגורר אותו, שהכס מלאכה עכ"ל רש"י בזה שהיא עיקר ת דוקא בכלי כסף בע רוצה לצחצחו, וגם אב מלאכה וכי תני מבואר לשון חייב לבאר דהוא אב מ ישן שכבר נגמר לצחצחו, ליכא מש כיון דזה עיקר תיי מלאכה, לכן אסר בדבריו דכל שכבר ע"י המיחוק, לא

מלאכת ממחק, אף במחליק ומסיר עוד מגוף העור, ורק בכלי כסף דעיקר תיקונו ע"י שממחקו אסרוהו בה רבנן גם בכלי ישן.

והנה בקצות השלחן (סי' קמ"ו נדה"ט ס"ק ל"ב) כתב לחדש בזה, ותו"ד דהנה כללא היא דלא שייך ממחק בדבר הנדבק לעור מעלמא רק כשממחק גוף העור (עי' להלן אומ"ה) א"כ על הסרת טיט שנדבק למנעל, או לשפשף לכלוך שעל כלי כסף לא שייך ממחק וממרה. אבל אם אי אפשר להסיר הטיט והלכלוך אלא ע"י שיגרד קצת מן גוף העור ומן הכסף, אז אף דאין הסרת העור וכסף תיקון בגוף הכלי לחייב משום ממרה, באופן זה דמסייע להסרת הטיט והלכלוך חייב זה תוכ"ד. ולענ"ד דבריו צע"ג דסוף סוף כיון דאין לו צורך כלל בגוף הגירוד והחלקת העור, ואדרבה הוי קלקול, האיך שייך לחייב משום ממחק.

ובן נראה להדיא בדברי המג"א (סי' תנ"ט ס"ק י"ב) שכתב דלגרור עמילה (של עץ) העורכים על ידו מצות ע"י עכו"ם, הוי שבות דשבות, ע"ש. והאלי' רבה (טס ס"ק י"ז) הקשה על דבריו וז"ל וצ"ע דבסוף סי' שכ"ג (ס"ט) נראה דגרירה אב מלאכה הוא, וכדאיתא שבת (נ' ע"א), וכן כתב הרמב"ם (פכ"ג הל' ד') הגורר כל שהו חייב, ע"כ, ודוחק לחלק עכ"ל האלי' רבה. ובפמ"ג (א"א טס) כתב ליישב תמיהת האלי' רבה על המג"א, וז"ל ובסי' שכ"ג ממחק בכלי כסף דווקא [אסור ומשום] שזהו תיקונו וכו', וברמב"ם (טס) [אוסר משום] מכה בפטיש דמתקן כלי, אבל לגרור עמילה עץ מפני חמץ אתי שפיר דהוה רק שבות, ולא תיקון כלי, ועי' ביצה (כ"ט ע"א) משחזת תיקון כלי, לא גרירה עכ"ל. וכן הוסיף הפמ"ג (טס ס"ק י"ג) וז"ל בסי' שכ"ג [דאסור משום ממחק] התם בכלי כסף, מה שאין כן [עמילה, שהוא] כלי עץ וכו',

לגמרי, ודאי דחייב על הוספת המחיקה להחליקה ביותר. L

ממחק במנעל ובכלי כסף

אמנם באמת צריך ביאור דהאיך שייך ממחק במנעל שכבר נגמר תיקונו בין אם הוא מנעל החדש, ובין מנעל ישן, ומאי שיאטיה למלאכת ממחק בזה, ואף שמסיר קצת עור ע"י הגירוד, לכאורה אדרבא זהו הוי מקלקל ולא מתקן כמלאכת ממחק בעור שמתקן את העור על ידי זה, ובאמת עוד מצינו כן בגמרא (טנא נ' ע"א) לגבי כלי כסף, דאמרינן דאין משפשפין כלי כסף שהיא רך, ופי' רש"י (ד"ה חוץ מכלי כסף) והוא ממחק שהוא אב מלאכה ע"כ, ושם גם כן צ"ב הלא אינו מתקן כלל ע"י שממחק ומאי שייך לחייבו משום ממחק.

וראיתי בזה בשו"ת תשורת ש"י (מ"א סי' שכ"ט) שכתב בסוף דבריו וז"ל איתא בשבת (טס) בכל חפין, חוץ בכלי כסף בגרתקון. ופי' רש"י חפין, משפשפין את הכלים בשבת לצחצחן. חוץ מכלי כסף בגרתקון וכו', והוא עיקר תיקון כלי כסף, וגורר אותו, שהכסף רך, והוא ממחק שהוא אב מלאכה עכ"ל רש"י. ויש להבין מה בעי רש"י בזה שהיא עיקר תיקון הכלי כסף, אטו מיירי דוקא בכלי כסף בשעת גמרו הא מיירי אף דרק רוצה לצחצחו, וגם מה בעי רש"י שכתב שהוא אב מלאכה וכי תניא דחייב (כלומר הלא אינו מבואר לשון חייב בברייתא שיצטרך רש"י לבאר דהוא אב מלאכה), ונראה משום דבכלי ישן שכבר נגמר תיקונו ועתה רוצה רק לצחצחו, ליכא משום ממחק, אלא רבנן אסרו כיון דזה עיקר תיקון כלי כסף חדש והוי אב מלאכה, לכן אסרו גם בישן עכ"ל. מבואר בדבריו דכל שכבר נגמר תיקון הכלי או העור ע"י המיחוק, לא שייך לחייב עוד משום

משום לרככו ח לי, מחק, בספר יישוב נצמה ו בא זלקה היינו ורדים מחק ושום ללה ע"ב נעל, אצל ירוד ויכא זניא וכו' בין זה (מק) למי ליא (א" לא לא לא (ב) גין אה שן יש קה